

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie a patopsychologie

MARTINA HLAVÁČOVÁ

III. ročník – kombinované studium

Obor: Učitelství pro mateřské školy

ŠKOLNÍ ZRALOST A JEJÍ DIMENZE

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Alena Petrová, Ph.D.

OLMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Školní zralost a její dimenze zpracovala samostatně a použila jsem prameny, které uvádím v seznamu pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....
Podpis

Děkuji především vedoucí bakalářské práce Doc. PhDr. Aleně Petrové, Ph.D. za odborné vedení v době, kdy jsem práci zpracovávala, za její vstřícnost a pomoc.

Děkuji také vedení a učitelkám mateřských škol za umožnění mého výzkumu a dětem za spolupráci.

OBSAH

ÚVOD	6
1. TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1.1. Vstup dítěte do školy.....	8
1.2. Definice školní zralosti, školní připravenosti.....	10
1.3. Kritéria školní zralosti	11
1.3.1. Tělesný vývoj a zdravotní stav	11
1.3.2. Úroveň vyspělosti poznávacích funkcí	13
1.3.3. Úroveň pracovních předpokladů a návyků.....	13
1.3.4. Úroveň zralosti osobnosti – sociální a emocionální zralost	13
1.4. Charakteristika dítěte na konci předškolního období	14
1.5. Projevy školní zralosti	18
1.5.1. Grafomotorika a kresba	18
1.5.2. Řeč.....	19
1.5.3. Sluchové vnímání	20
1.5.4. Zrakové vnímání	21
1.5.5. Prostorové vnímání	22
1.5.6. Časové vnímání	23
1.5.7. Základní matematické představy.....	23
1.5.8. Sociální dovednosti	24
1.5.9. Práceschopnost a pozornost	25
1.5.10. Sebeobsluha a samostatnost	25
2. PRAKTICKÁ ČÁST.....	26
2.1. Výzkumný záměr	26
2.2. Použité metody.....	27
2.3. Přehled výsledků a diskuse k nim	33
ZÁVĚR.....	39
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	40
PŘÍLOHY	41
Příloha 1: Informovaný souhlas	41
Příloha 2: Dotazník pro rodiče	42
Příloha 3: Chování dítěte během vyšetření	43

Příloha 4: Orientační test školní zralosti	44
Příloha 5: Vystřihování geometrických tvarů	46
Příloha 6: Edfeldtův reverzní test.....	47
Příloha 7: Vizuomotorická koordinace	48

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma Školní zralost a její dimenze.

Hlavním důvodem, proč jsem si toto téma zvolila, je, že pracuji jako učitelka v mateřské škole a s otázkou školní zralosti u dětí se velmi často setkávám. Abych mohla dětem a jejich rodičům více umět pomoci s rozhodováním, chci a musím o školní zralosti vědět více a abych také uměla odůvodnit své rozhodnutí.

Každý dospělý si na dětství nese v sobě vzpomínky, které jsou hodně spojeny se základní školou – jaký byl jejich nástup do školy, na kamarády, na spolužáky, na to, jak se ve škole měli, jak se ve škole cítili. A rozhodující, zda tyto vzpomínky jsou příjemné, milé nebo naopak smutné je, jak dětem bylo při nástupu do školy a jak i dále zvládaly své školní povinnosti.

Na úspěšném zvládnutí začátku školní docházky velmi záleží, dítě si pak ke škole vytváří kladný vztah, cítí se i v určité pohodě, a to vše ovlivňuje dítě po dobu jeho školní docházky, jeho jednání, chování a i to, jak se dále vyvíjí.

Pro každé dítě je vstup do základní školy velkou a důležitou událostí, je pro dítě velkou změnou v životě. Na každou velkou událost, změnu v životě člověka je nutná příprava. V mateřské škole během dne je hlavní náplní dítěti hra, s nástupem do základní školy ale dítěti začíná učení a povinnosti. Aby se dítě s touto změnou co nejlépe vyrovnalo, je nutná určitá zralost, připravenost dítěte na školu. S touto přípravou dítěti pomáhají hlavně rodiče a učitelky v mateřských školách. Dítě by mělo mít určité dovednosti a schopnosti, mělo by znát a být připraveno na to, co se od něj očekává v první třídě.

Většina 6tiletých dětí dokážou dobře zvládnout požadavky, které na ně škola klade.

Některé děti však nemají všechny potřebné schopnosti dostatečně rozvinuté, u těchto dětí je potřeba zjistit, zda je možné určité nedostatky dohonit do začátku školy nebo zda je pro dítě vhodnější odklad školní docházky.

U většiny dětí s odkladem dochází během dalšího roku v mateřské škole ke zlepšení a nástup dítěte do školy pak bývá mnohem úspěšnější, což je velmi důležité.

V první části bakalářské práce se věnuji charakteristice školní zralosti.

V druhé části se zabývám vlastním šetřením – výzkumným záměrem – co jsem jím sledovala, Vyjmenuji výzkumné metody, které jsem při testech školní zralosti použila, ukáži výzkumný vzorek a dokumentace a analýzu výsledků šetření. Závěrem shrnuji, co mi vyšlo a lze použít do praxe.

Cílem mé bakalářské práce je hlubší seznámení s úskalími školní zralostí u dětí předškolního věku, rozbor testů a jejího srovnání.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1. Vstup dítěte do školy

Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělávat. (J. A. Komenský)¹

Jan Amos Komenský kladl důraz na to, aby vstup dítěte do školy byl šťastný a úspěšný, protože předznamenává celou školní docházku. Rozhoduje se tu nejen o známkách na vysvědčení, ale o postoji dítěte ke vzdělání, tento postoj patří k jednom z nejdůležitějších životních postojů.

Šestileté dítě se na školu ve většině těší, je ve své přirozenosti zvědavé, ale toto nám dostatečně nezaručuje, že je na ni připraveno dobře. A protože škola představuje pro dítě náročné pracovní zatížení, nestačí u dítěte pouze rozumová vyspělost, ale je potřebné i to, jak se dovede vyrovnávat s úkoly, jak se umí podřizovat vedení, jak dovede spolupracovat s ostatními dětmi, jak se umí soustředit a vnímat, jak je dítě celkově zralé.

Komenského slova „Na dobrém počátku všechno záleží“ lze vztáhnout i na začátek školní docházky. Zahájení školní docházky je pro dítě, a pro jeho rodinu, velká, mimořádná událost. Dítě vstupuje do nové etapy života.²

Existují dva názory na předškolní přípravu. Jedni jsou zastánci toho, že dítě se již v předškolním věku má na školu nějakým způsobem připravovat. A druzí míní, že by se do přirozeného vývoje dítěte nemělo, pokud to není nutné, zasahovat a lepší je nechat vše spontánnímu vývoji. Záleží na rodiči, na učitelkách v mateřských školách, ale nejvhodnější pro dítě je střed těchto dvou názorů, střední cesta. S touto střední cestou souhlasím s paní J. Bednářovou³, která se školní zralosti věnuje.

Je potřeba vnímat každé dítě individuálně, klást na něj takové nároky, které jsou v souladu s jeho vývojem, možnostmi. Ale také směřovat k požadavkům, které na něj budou kladeny při zahájení školní docházky.⁴

---

¹ Rybářová, 1988, str.362

² Říčan, Krejčířová 1997

³ Bednářová, Šmardová 2010

⁴ Smrčka, 1969

I v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání jsou principy předškolního vzdělávání vyjádřeny s ohledem na jedinečnost, specifikum dětí předškolního věku a také je tu respektován individuální přístup:

- akceptovat přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítat do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání
- umožňovat rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb⁵
- vytvářet předpoklady pro pokračování ve vzdělávání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí a umožněno tak každému dítěti dospět v době, kdy opouští mateřskou školu, k optimální úrovni osobního rozvoje a učení, respektive k takové úrovni, která je pro dítě individuálně dosažitelná.⁶

Nástup dítěte do školy je pro dítě nejen dlouhodobý úkol, ale představuje pro dítě velké nároky a zátěž.

Hodnocení dítěte učiteli, rodiči souvisí s tím, jak dítě naplňuje jejich očekávání.

Děti zralé, které jejich rodina podporuje, zvládají dobře nároky školy.

Některé děti, zvláště ty nezralé, mají určité obtíže – ať již ve zvykání si na novou autoritu a její vedení, v soustředěnosti, nestačí tempu při učení, také je nespokojené, úzkostné, snadno se rozpláče, nechce se mu chodit do školy, bolí mu hlava, břicho, navaluje se mu, zvrací, ráno nechce jíst...

Učitel ve třídě má spoustu žáků, kteří se mezi sebou liší věkem a vyzrálostí, rodinným zázemím.

Učitel někdy hodnotí dítě vzhledem k výkonnosti dětí ve třídě a ne podle jeho věku, podle jeho vyzrálosti.

Každé oslabení zdravotního stavu, a to jak v oblasti tělesné nebo smyslové, opoždění psychického vývoje – toto vše může způsobit, že dítě nedokáže držet krok s nároky vyučování ve škole. Dítě oslabuje také problémy v citovém zázemí, citové strádání, nedostatek bezpečí a jistoty.⁷

---

⁵ Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2006

⁶ Bednářová, Šmardová 2010, str.1

⁷ Šturma, 1993

Dítě, které zažívá velké obtíže a i selhání již na začátku školní docházky, ztrácí potřebnou motivaci a také i jak se osvědčuje s porovnáním s druhými dětmi.⁸

Je velmi důležité, aby dítě nastupovalo do školy s nadějí, že požadavky školy může zvládnout. Posuzování školní zralosti nepatří až dnešní době, již J. A. Komenský se tímto Informatoriu školy mateřské v XI. kapitole zabýval, uvědomoval si význam tohoto období pro další vývoj. Doporučoval pro vstup do školy dosažení 6 let, s ohledem na individuální rozdíly mezi dětmi. Dokonce J. A. Komenský zkoušel školní zralost u dětí tím, že jim dal vybrat mezi penízem a jablkem, dítě zralé pro školu si vybralo peníz.⁹

„Dítky, nejdražší Boží dar a klenot, nejpilnějšího opatrování hodny jsou. (J. A. Komenský)¹⁰

1.2. Definice školní zralosti, školní připravenosti

Školní zralost – je dosažení u dítěte takového stupně vývoje, a to fyzického, mentálního, sociálního a emocionálního, aby byl výchovně vzdělávací proces ve škole bez obtíží, či bez velkých obtíží, a dítě se ho zúčastnilo radostně, pohodově a s chutí se vzdělávat, něco se dovědět.

Je to dosažení takového stupně vývoje, který dítěti pomáhá zdárně si osvojovat školní znalosti a dovednosti.

Používá se i pojmu školní připravenost, způsobilost, kterému dávají přednost hlavně pedagogičtí pracovníci.

Školní připravenost v sobě obsahuje kompetence v oblasti kognitivní, sociální, emocionální, pracovní a somatické, které v sobě dítě rozvíjí učním. Tyto kompetence jsou rozpracovány v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.

Zralost bývá spojena s biologickým zráním funkcí a struktur, se spontánním vývojem. Bývá ovlivněna vnějším prostředím, které dítě podněcuje a ovlivňuje, a to buď úmyslně, nebo neúmyslně.¹¹

---

⁸ Šturma, 1993

⁹ Šturma, 1993

¹⁰ Komenský, 2004, str. 33

¹¹ Řičan, Vágnerová

Langmeier¹² se odvolává na Komenského a školní zralost považuje za dosažení takového stavu „somatopsychického vývoje dítěte, který je výsledkem vývoje celé předchozí etapy, je vymezen přiměřenou výkonností, přizpůsobeností a subjektivním pocitem štěstí dítěte a je zároveň předpokladem pro plnění nových úkolů a nároků“¹³

1.3. Kritéria školní zralosti

Při hodnocení školní zralosti posuzujeme tyto oblasti:

1. Tělesný vývoj a zdravotní stav
2. Úroveň vyspělosti poznávacích funkcí (kognitivních funkcí)
3. Úroveň pracovních předpokladů a návyků
4. Úroveň zralosti osobnosti – sociální a emocionální

Děti se ve zralosti pro školu mezi sebou liší. Jsou tu děti stejného nebo i různého věku, u kterých jsou rozdíly již větší, ale nastupující do školy ve stejném termínu.

Rozdíly jsou také v rodinném prostředí, i ve školách – v jejich podmínkách, každé dítě má tedy jiné předpoklady – ať již různý věk, různé rodinné zázemí, ale nároky na všechny děti jsou velmi podobné.¹⁴

Jak mnohem snáze strůmek, aby tak neb tak rostl, ohnut a nástrojem býti může nežli strom odrostlý, tak mnohem snáze v tomto prvním věku mládež ke všemu navedena býti může.¹⁵

U žáka musíme však dbáti rozdílu věku, povahy a pokroku.¹⁶

1.3.1. Tělesný vývoj a zdravotní stav

Posouzení zdravotního stavu je v kompetenci praktického nebo odborného lékaře. Nejlepší doba pro preventivní prohlídku je kolem 5 let, aby do nástupu do školy dítě stihlo, je-li to potřeba, jisté opatření, nápravu.¹⁷

---

¹² Langmeier, 1983

¹³ Říčan, Vágnerová, 1991, str. 121

¹⁴ Bednářová, 2010

¹⁵ Komenský, 2004, str.36

¹⁶ Komenský, 2004, str.86

Hlavním kritériem je výška, váha a věk. Tělesné tvary a proporce, kdy by se na dítěti mělo vidět prodlužování končetin. Dochází k výměně mléčných zubů.

Dalším kritériem je kostní věk – úroveň kostnatění chrupavčitých tkání v těle.¹⁸

Tělesný vývoj a psychická a sociální vyspělost nemusí být spolu v souladu. Mohou být děti zdatné, a přitom psychicky a sociálně nezralé. Nebo děti drobné, vypadající jako věkově mladší, ale pro školu zralé. Proto je potřebná spolupráce mezi dětským lékařem, logopedem, psychologem i učitelkami mateřské školy.¹⁹

Věk dítěte

Pro vstup do školy hraje věk dítěte důležitou roli. Věk je prvním a rozhodujícím kritériem. V lednu jsou do školy zapsány všechny děti, které k 31. srpnu dovrší 6 let, podle našich občanských zákoníků se stávají školou povinnými. I v řadě jiných zemí se tento věk – kolem 6-ti roků, ustálil jako nejvhodnější.²⁰

Ale dosažení tohoto věku ještě neznamená, že každé šestileté dítě zvládne veškeré požadavky, které škola vyžaduje, že je zralé pro školu. Aby dokázalo požadavky plnit, musí být dítě i na určitém stupni celkového vývoje. Takže nejen věk, ale i požadovaný stupeň vývoje umožňuje dítěti úspěšně zvládnout školní povinnosti.

Školní připravenost dítěte posuzujeme tedy podle věku, který je brán více, méně jako orientační, dále podle tělesné zralosti, mentální, sociální i citové zralosti, vyspělosti dítěte.²¹

Dříve se pro hrubý odhad školní zralosti používala tzv. Filipínská míra, podle které je dítě zralé na školu, dosáhne-li si rukou přes hlavu na ucho, které je na opačné straně.²²

Školní zralost je tedy úroveň tělesného, psychického, mentálního a sociálního i citového vývoje dítěte. Je to nějaká, obrazně řečeno, hranice, které, když dítě dosáhne, tak jde do školy, a když jí nedosáhne, tak by jít nemělo.

Hodnocení školní zralosti se děje na speciálních pracovištích odbornými psychology. A je vhodné, aby školní zralost byla odborníky posouzena alespoň půl roku před začátkem školní docházky. A to pro možné preventivní opatření a tou může být buď příprava na školu, nebo

---

¹⁷ Klindová, Rybárová, 1986

¹⁸ Klindová, Rybárová, 1986

¹⁹ Smrčka, 1969

²⁰ Smrčka, 1970

²¹ Rybárová, 1988

²² Budíková, Krušinová, Kuncová, 2004

posunutí začátku školní docházky. V tomto je také velmi vítána spolupráce rodičů a mateřské školy. Pro dítě je to velmi důležité, protože dítěti společně mohou ještě více pomoci.²³

Posouzení školní zralosti se týká celé osobnosti dítěte. Patří tu posouzení úrovně psychické, tělesné, citové, mentální i sociální.

Nízká školní připravenost ztěžuje adaptaci dítěte ve škole, dítě si hůře zvyká na školu, na její požadavky. Také je příčinnou neúspěchů ve škole a důsledky školní nezralosti se po nástupu do školy těžko a dlouze odstraňují.²⁴

1.3.2. Úroveň vyspělosti poznávacích funkcí

Posuzuje se schopnost vnímání, dítě musí rozeznat jednotlivé vjemy od sebe. Vnímá jako celek. Musí na obrázku najít nějaké množství a analyzovat je. Vnímání se zkoumá při hře, kresbě. Dále se zkoumá logické myšlení. Dítě by mělo uskutečnit jednotlivé myšlenkové operace, rozlišit velikost, množství, příčiny a následky.

Zkoumá se řeč. Jak dítě umí vyjádřit své myšlenky, domluvit se s cizí osobou, jak umí komunikovat. Zjišťují se jaké má dítě nedostatky řeči.²⁵

1.3.3. Úroveň pracovních předpokladů a návyků

Dítě zralé do školy umí odlišit hru od povinnosti. Má své psychomotorické tempo odpovídající věku. Zadaný úkol, i přes překážky, se snaží dokončit. Přijme program dne, podřídí se rytmu vyučování. Kontroluje své okamžité nápady, je schopno sebeřízení. Je pozorné žádoucím směrem.²⁶

1.3.4. Úroveň zralosti osobnosti – sociální a emocionální zralost

Dítě by mělo ovládat své pocity. Zdar ve škole závisí i na emocionální stabilitě dítěte, schopnosti odolat frustracím a schopnost umět přijmout i případný neúspěch.

---

²³ Pešová, Šamalík, 2006

²⁴ Klindová, Rybářová, 1986

²⁵ Bednářová, Šmardová, 2010; Říčan, Vágnerová, 1991; Vágnerová 2005

²⁶ Bednářová, Šmardová, 2010; Říčan, Vágnerová, 1991; Vágnerová 2005

Strach, tréma, napětí, ale i přílišná citlivost mohou ovlivňovat výkonnost dítěte.

Citové zralost je spojena se zralostí sociální. Dítě zralé je schopné odloučit se od své matky, podřídit se autoritě cizí učitelky, spolupracovat, přijmout a vykonat samostatně úkol.

Začlenit se do kolektivu dětí a najít si své místo ve skupině, přizpůsobovat se jim, brát na ně ohled, učit se vzájemnému pomáhání si, spolupráci.²⁷

1.4. Charakteristika dítěte na konci předškolního období

Končí hravé dětství. Důležitým rysem tohoto období je osifikace, která je na vysokém stupni. Dochází k výměně mléčného chrupu, vypadávají a rostou druhé zuby. Dítě je pohyblivé. Pramení to z jeho vnitřní potřeby aktivity. Rádo běhá, poskakuje, jezdí na koloběžkách, ...

V psychice se nejvýrazněji vyvíjí myšlení a řeč. Je schopno komunikovat, vést rozhovor. Slovní zásoba tvoří 3 000 slov, je tedy na dobré úrovni. Zvládá gramatickou stavbu jazyka. děti si rády povídají – „Heč, já mám to...“²⁸

Manipulace s předměty

Dítě začíná být zručné, rádo na všechno sahá, manipuluje s věcmi.

Zdokonaluje se pracovat s nůžkami, malovat, držet příbor,...²⁹

Sociální oblast

Šestileté dítě má schopnost spolupráce ve hře, dovede být i organizátorem hry. Má snahu vynikat, snahu začlenit se a být členem kolektivu.³⁰

Citová oblast

Jedná se o dost povrchní city a dost krátkodobé, chvíli se směje, brečí. Převažuje nálada veselá a radostná. Dítě by mělo mít zdravou sebedůvěru. Výrazným rysem je citová labilita a mělkost, city nejdou do hloubky. Dítě reaguje více na chválu. Objevuje se i žárlivost.³¹

---

²⁷ Bednářová, Šmardová, 2010; Řičan, Vágnerová, 1991; Vágnerová 2005

²⁸ Klindová, Rybářová, 1986

²⁹ Klindová, Rybářová, 1986

³⁰ Klindová, Rybářová, 1986

³¹ Klindová, Rybářová, 1986

Mravní citění

Dítě dokáže rozeznat, co smí a co nesmí, prožívá vinu a nevinu.³²

Hra – zlatý věk hry

Hra je dominantní, převažující. Dítě využívá všechny typy her.

Za formu hry můžeme považovat i kresbu.

Důležitá pro dítě je i pohádka, má o ni zájem.

Rodina už není jediným středem šestiletého dítěte.³³

Vývoj zrání dítěte předškolního věku

Projevy dítěte a jeho postupné změny v chování charakterizují vývoj dítěte od tří let až do začátku školní docházky.

Podle chování dítěte a jeho projevů v daném věku mohou učitelky mateřských škol do určité míry určovat úroveň zralosti dětí.

I. Hra

Během her je vidět, jak vývoj dětské hry postupuje. Od malých dětí hraje si samy s hračkou, na kterou je plně zaměřeno, potom si postupně začínají hrát s ostatními dětmi, zapojují mezi ně a již se zaměřují nejen na hračku, ale i svého kamaráda. Nejstarší děti, o kterých píšu ve třetí skupině, je dítě zralé, hraje si společně a hra je zaměřena na děti.

I toto je jistý ukazatel zralosti dítěte.

1. Předmět hry

Dítě si hraje s hračkami, jako je stavebnice, autíčka, panenky, a podobně. Hraje si jen s hračkou, je zaměřeno pouze na ni.

2. Zaměření na hračky i děti

Dítě si obvykle hraje s ostatními dětmi s nějakou hračkou. Průměrná úroveň. 3 – 4leté děti.

3. Dítě je zaměřeno na ostatní děti.

Je to nejvyšší úroveň. Projevuje se společnou hrou, zaměřením na dítě, ne na hračku. Je to úroveň dítěte vstupujícího do školy.

---

³² Klindová, Rybárová, 1986

³³ Klindová, Rybárová, 1986

II. Kontakty dětí při hrách

1. Když si dítě hraje samo, je to nejnižší stupeň, není připraveno na školu.
2. Připojuje se ke hrám ostatních dětí. Tu začínají sociální kontakty. Průměrný stupeň. Dítě vtahuje ostatní děti do své hry, organizuje je a řídí.

III. Pozornost

1. Dítě nevydrží u jedné hry, odbíhá. Je nesoustředěné, není připraveno pro školu.
2. Občas si přestává hrát a sleduje něco z okolí. Nedostatečná soustředěnost.
3. U zvolené hry vydrží dlouho. Dítě je nejlépe připravené na školu. (15 – 30 minut)

IV. Trpělivost

1. Dítě už při prvním neúspěchu pláče, vzteká se, vzdoruje, kope, kouše. Tříleté se vzteká víc, než pětileté, pětileté to zkouší.
2. Nechá toho a dělá něco jiného.
3. Dítě, které je připravené na školu, je trpělivé a znovu se pokouší o úspěch.

V. Projevy dítěte – posuzujeme hlasitost, hlučnost

1. Dítě nepřipravené se nedovede ovládnout. Je hlučné, ukřičené, narušuje ostatní děti.
2. Středně hlučné dítě, občas zahlučí, neovládne se.
3. Dítě, které považujeme za dobře připravené pro školu, je tiché, vyrovnané.

VI. Nálady a pocity

1. Dítě je smutné, zamračené, vzdorovité, plačtivé, nepříjemné. Po citové stránce je dítě narušené.
2. Projevy se střídají. Chvíli je spokojené, vede se mu, za chvíli je nespokojené, plačtivé. Tyto projevy se střídají rychle. Projeví se tu i výchova, a také, je-li dítě zdravé. Posuzování je dlouhodobé – týdny, měsíce.
3. Dítě je velice dobře připravené – má šťastný výraz při hrách, často se směje, usmívá, tváří. Je klidné, vyrovnané, spokojené.

VII. Průbojnost, útočnost, seberealizace

1. Dítě samo sebe prosazuje velmi málo, lehce se dá odstrčit, ostatní mu ubližují, neprosazuje se.

2. Umí se bránit, ohradit se, popřípadě i takovou formou, že žaluje (jestli jej dítě bouchne, brání se, nepláče).
3. Dítě je průbojné, aktivní, tvrdě se prosazuje. Bývá vedoucím dítětem ve hrách. Prosazuje se i takovým způsobem, že ubližuje, je agresivní.

VIII. Vychovatelnost

1. Dítě je z hlediska vychovatelnosti problémové. Je to obtížně zvládnutelné dítě. Obvyklé metody nezabírají. Působí výchovné potíže jak učitelům, tak dětem.
2. Průměrný stupeň – dítě potřebuje větší pozornost, speciální výchovné metody. Není to moc velký problém.
3. Dítě je velmi dobře vychovatelné, je poslušné, podřídí se, poslechne a udělá.³⁴

Je tu popsán postupný vývoj zrání dítěte a učitelky v mateřských školách mohou podle projevů dítěte v daném věku určovat úroveň zralosti dětí.

Každý člověk má svou osobní historii, můžeme ji nazvat také životní drahou, na kterou vstupuje s určitým vybavením (dědičností, předpoklady) a za určitých podmínek, to jak žije v rodině.

V průběhu této osobní historie roste vliv jedince na její průběh, historii. V určitém smyslu můžeme říct, že každý člověk je „produktem“ své vlastní osobní historie – toho, co se stalo, co prožil, co se mu přihodilo.

Ve vývoji můžeme zachytit několik linií:

1. Biologicky podmíněné zrání, na něj máme minimální vliv
2. Zrání psychické
3. Linie sociálního dění – vnitřního i vnějšího

Výraznější momenty můžeme nazvat událostmi. A právě události mají zásadní vliv na životní dráhu člověka. Psychika člověka, jeho osobnost se výrazně projevuje a je pro jiné poznatelná právě při zvláštních událostech.³⁵

---

³⁴ Klindová, Rybárová, 1986

³⁵ Klindová, Rybárová, 1986

1.5. Projevy školní zralosti

Podle Jiřiny Bednářové a Vlasty Šmardové³⁶ je třeba se u předškolních dětí věnovat těm schopnostem, z kterých se potřebné dovednosti a vědomosti dál utvářejí. Jsou li tyto schopnosti dobře rozvinuty, potom čtení, psaní, počítání nedělá dětem na začátku školní docházky velké potíže.

Pro čtení, psaní, počítání je potřebné rozvíjet zrakové a sluchové vnímání, grafomotoriku, prostorovou orientaci, základní matematické představy.³⁷

Paní J. Bednářová a V. Šmardová³⁸ se v oblasti školní zralosti věnují i takovým schopnostem u dětí, na první pohled jakoby nesouvisejících se školní zralostí. Ale při bližším seznámení s touto problematikou vidíme, jak jsou potřebné i tyto schopnosti, protože pomáhají rozvíjet další důležité dovednosti potřebné pro děti jdoucí do školy.

Následně tu uvádím schopnosti potřebné pro správný rozvoj dítěte, jeho dovedností. I ty jakoby důležitější, i ty jakoby méně důležité, ale stejně potřebné pro vývoj dítěte:

1.5.1. Grafomotorika a kresba

Kreslení je velmi důležité pro pozdější dovednost psaní. V předškolním věku je úroveň jemné motoriky, grafomotoriky, vizuomotoriky jedním z důležitých kritérií při posuzování způsobilosti k zahájení školní docházky.³⁹

Kresba nám může poskytnout informace o celkové vývojové úrovni, o úrovni jemné motoriky, grafomotoriky, vizuomotoriky o zrakovém a prostorovém vnímání, o emocionalitě dítěte, o vztazích a postojích dítěte.

Malé děti procházejí v kreslení určitou posloupností, přes čáranice a hlavonožce.

Předškolní děti kreslí postavu mnohem realističtější, s více detaily. Všimáme si, jakým způsobem děti kreslí, jaký mají úchop, sledujeme i obsah nakresleného, jeho bohatosti.

Kresba souvisí s vyspělostí dítěte. Ale není to tak vždy. Někdy dítě s vysokou inteligencí může kreslit podprůměrně. A platí to i obráceně, kdy dítě, přes to, že pěkně kreslí, jeho

---

³⁶ Bednářová, Šmardová, 2010

³⁷ Bednářová, Šmardová, 2010

³⁸ Bednářová, Šmardová, 2010

³⁹ Bednářová, Šmardová, 2010

rozumové schopnosti jsou nižší. Potom se nejedná o celkovou vývojovou úroveň dítěte, ale nerovnoměrnost ve vývoji. Většinou děti, které pěkně kreslí, nemívají potíže se psaním ve škole.

V kresbě sledujeme, jak děti vedou čáru, zda je plynulá, přesná, zda navazuje, všímáme si tlaku na podložku, jak dítě kreslí podle předlohy a všímáme si návyků dítěte při kresbě – jak dítě drží psací náčiní, jaké má držení těla, jaké má postavení ruky, jak je ruka uvolněná.⁴⁰

Pokud si nejsme jistí lateralitou předškolního dítěte, dítě ruce střídá, je potřebné se zaměřit na zjištění lateralit ruky i oka. K posouzení lateralit dítěte potřebujeme mít určité informace, které získáme z pozorování dítěte při činnostech, které jsou spontánní i záměrně motivované, z anamnézy, z kresby a ze zkoušek lateralit.⁴¹

1.5.2. Řeč

Řeč je pro dítě a jeho vývoj, velmi důležitá, přes řeč se rozvíjí myšlení, úroveň řeči ovlivňuje učení a poznávání.

Řeč je důležitá pro dítě i v sociální oblasti, pro dorozumívání se s ostatními, slouží k vytváření vztahů.

Pro rozvoj řeči je potřebné sluchové a zrakové vnímání. Sluchová nebo zraková porucha vývoj řeči velmi ovlivňuje.

Rodiče jsou pro děti prvním vzorem v komunikaci, tím, jak se k dítěti chovají, jak mezi sebou komunikují.

Řeč je tvořena několika jazykovými rovinami.⁴²

Jazykové roviny:

a) Rovina foneticko – fonologická

Zabývá se rozlišováním hlásek a její výslovností. Dítě má rozlišovat všechny hlásky po šestém roce, horní hranice je 7-8 let. Dítě ke správné výslovnosti neježe potřebuje rozlišovat hlásky, ale také musí rozlišit správné nebo nesprávné znění.

Do 5 let je nesprávná výslovnost brána jako fyziologická, patřící k věku. Od 5 let je pro dítě potřebná odborná péče pro navození správné výslovnosti.⁴³

---

⁴⁰ Bednářová, Šmardová, 2010

⁴¹ Bednářová, Šmardová, 2010

⁴² Bednářová, Šmardová, 2010

⁴³ Bednářová, Šmardová, 2010

b) Rovina morfologicko – syntaktická

Morfologie je tvarosloví, nauka o slovních druzích a tvarech.

Syntax se zabývá skladbou vět a souvětím.

Tato rovina řeči se zabývá, jak dítě užívá jednotlivé slovní druhy, jak ohýbá slova – časování, skloňování, jak tvoří slova a souvětí.

Do 4 let je neobratnost v tvarosloví považována za fyziologickou.⁴⁴

c) Rovina lexikálně – sémantická

Rovina lexikální představuje slovník člověka, jeho aktivní, ale i pasivní slovní zásobu, kdy dítě rozumí obsahu slov, ale aktivně je nepoužívá.

Sémantika je nauka o významu slov, všímáme si, jak dítě rozumí smyslu slov při běžném hovoru, jak chápe instrukce a jak slova při mluvení používá.⁴⁵

d) Rovina pragmatická

Sledujeme, jak dítě uplatňuje osvojené řečové dovednosti v životě.

K této rovině patří i užívání prvků neverbální komunikace – oční kontakt, gestikulace a mimika.⁴⁶

1.5.3. Sluchové vnímání

Sluch ovlivňuje velmi významně vývoj řeči a tak i myšlení. Je to důležitý prostředek komunikace. Při sledování sluchového vnímání se zaměříme hlavně na tyto schopnosti:

- naslouchání

Předškolní dítě by mělo umět pozorně poslechnout si pohádku. Velký vliv na rozvoj této schopnosti má rodina.

- rozlišení figury a pozadí

Je to zaměření pozornosti na hlavní zvuky a vyřazení ostatních zvuků z pozadí (např. vnímání hlasu druhé osoby, která je „figurou“ a nevnímání hluku aut z ulice, které je „pozadím“).⁴⁷

---

⁴⁴ Bednářová, Šmardová, 2010

⁴⁵ Bednářová, Šmardová, 2010

⁴⁶ Bednářová, Šmardová, 2010

⁴⁷ Bednářová, Šmardová, 2010

- sluchová diferenciac

Je-li hláska špatně rozlišena, pak je i chybně přečtena a napsána. Patří tu rozlišování těchto hlásek:

- sykavky
- měkké a tvrdé souhlásky
- krátké a dlouhé samohlásky
- znělé a neznělé souhlásky

- sluchová analýza a syntéza

Sledujeme schopnost dítěte rozkládat slova v hlásky a slova z hlásek skládat.

Pokud toto dítě neumí, nejde mu to, či s obtížemi vytleskává, slabikuje slova, vyčleňuje první hlásku ve slově, objevují se obtíže s výslovností delších slov (např.: velryba x velryba)

- sluchová paměť

Dítě potřebuje zapamatovat si slyšené informace, umět je zpracovat, uchovat a znovu použít – např. při pořadí úkolů, při pokynech učitele.

Problémy se sluchovou pamětí se projevují neschopností zapamatovat si básničku, pohádku, instrukci učitele.

Ve škole se tato oslabená sluchová paměť projeví nejvíce při diktování textu, kdy dítě vynechává slova.

- vnímání rytmu

Správné vnímání rytmu má vliv na rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek, pomáhá správnému chápání číselné řady, dítě zvládá rozpočítadla, rytimizaci.⁴⁸

1.5.4. Zrakové vnímání

Úroveň zrakového vnímání ve školním věku velmi ovlivňuje dovednost čtení a i jiné dovednosti.

K správnému čtení potřebujeme tyto schopnosti:

---

⁴⁸ Bednářová, Šmardová, 2010

- rozlišení figury a pozadí

Jde o soustředění se na určitý zrakový podnět, který potřebuji. Co je na obrázku přednostní (figura) a co je jeho okolí (pozadí).

Při potížích s touto schopností má dítě potíže při zaměření se na jednotlivé prvky, které mu splývají s pozadím.

- rozlišení detailů a polohy předmětů

Nejdříve děti umí rozlišit od sebe jen výrazně jiné rozdíly. Starší děti již umí odlišit i méně výrazné prvky.

Dítě si uvědomuje polohu předmětu v prostoru, rozlišuje umístění nahoře – dole, v předškolním věku vnímá postavení vpravo – vlevo, pořadí číslic, písmen.

- zrková analýza a syntéza

Aby dítě vnímalo vcelku, musí nejdříve vnímat jednotlivé dílčí části. Vnímání předškolního dítěte je více zaměřeno na celek, ale pro čtení, psaní a počítání je potřebné vnímat jak celek, tak i jednotlivé části.

- oční pohyby

Oční pohyby, záměrně vedené zleva doprava, vedeme dítě, aby sledovalo řádek jeden po druhém, aby si uvědomilo posloupnost, jak řádek, slovo nebo číslo začíná a jak dál pokračuje.

- zrková paměť

Jde tu o zapamatování si objektů vnímaných zrakem. Pamatovat si písmena, číslice, vybavovat si jejich tvar, rozpoznávat je.

- vizuomotorická koordinace

Dítě ke správnému psaní potřebuje koordinaci, souhru oka a ruky. (viz str. 32)⁴⁹

1.5.5. Prostorové vnímání

Další oblastí, které je potřeba se věnovat, je prostorové vnímání.

Správná orientace v prostoru usnadňuje dítěti život každý den.

---

⁴⁹ Bednářová, Šmardová, 2010

Představu o prostorové orientaci získává svou dlouhodobou zkušeností, a to pomocí zraku, sluchu, hmatu, motoriky, i řeči.

Prostor se vymezuje pomocí os:

- horno – dolní
- předem – zadní
- pravo – levé.

Dítě odhaduje vzdálenost, učí se vnímat celek i jednotlivé části, porovnává velikosti, uspořádání objektů.

Prostorové vnímání souvisí i s časovým vnímáním, např. časová posloupnost, pojmy první, poslední, uprostřed, předposlední, hned před, hned za.

Dítě, které má potíže s prostorovým vnímáním se těžce orientuje v prostoru, používá nesprávně pojmy, které označují prostorové uspořádání, má potíže ve sportu, v sebeobsluze, při koordinaci pohybů, když manipuluje s předměty.

Ve škole má potíže při čtení i psaní, při orientaci v textu, v matematice při uspořádávání číselných řad.⁵⁰

1.5.6. Časové vnímání

Po osvojení si časových pojmů, dítě lépe vnímá čas, chápe opakující se cykly, posloupnost jednotlivých činností, což vede k rozvoji samostatnosti, sebeobsluhy.

Dítě předjímá úkony, které následují. Dítě si může lépe časově zorganizovat práci, umí lépe hospodařit s časem.⁵¹

1.5.7. Základní matematické představy

Pro rozvoj matematických dovedností je potřebné rozvinout u dětí mnoho schopností i dovedností, které později pomáhají k správnému zvládnutí učiva z matematiky.

Hrubá a jemná motorika

Byla jsem nejdříve překvapena, že pro rozvoj matematických dovedností autorky výše jmenované uvádí, že je důležitý rozvoj i jemné a hrubé motoriky, které bych spíše spojovala

---

⁵⁰ Bednářová, Šmardová, 2010

⁵¹ Bednářová, Šmardová, 2010

s dovedností kreslit. Ale následně lze poznat, že i tato dovednost s rozvojem matematických představ souvisí.

Hrubá a jemná motorika pomáhá:

- manipulacemi s předměty vnímat jejich velikost, tvar, množství.
- také pohyb přispívá k většímu získávání zkušeností, informací, dítě více poznává svět⁵²

Prostorová orientace

- při pohybu si dítě učí pojmům, které souvisí s uspořádáním prostoru

Řeč

- pomáhá i úroveň rozvoje řeči, kdy dítě rozumí slovům, jejich významu a může je tak aktivně používat

Zrakové vnímání

- dítě si uvědomuje část a celek, rozlišuje detaily, polohy předmětu⁵³

1.5.8. Sociální dovednosti

První sociální dovednosti, zkušenosti s lidskými vztahy, získává dítě v rodině, později v mateřské škole.

Patří sem:

- komunikace verbální i neverbální
- přiměřená reakce na nové situace
- adaptace na nové prostředí
- porozumění vlastním pocitům a sebeovládání
- porozumění emocím a chování druhých lidí
- sebedůvěra, sebepojetí, sebehodnocení
- schopnost pracovat s ostatními, spolupracovat

Dítě, které má dobré sociální dovednosti, lehčeji navazuje kontakt, bývá oblíbenější, tak má více důvěry v sebe, ve své schopnosti, svou samostatnost.

---

⁵² Bednářová, Šmardová, 2010

⁵³ Bednářová, Šmardová, 2010

Pro dítě, aby se mohlo soustředit, učit se, je důležité, aby nebylo zatěžováno emocionálními problémy, napětím, strachem z neúspěchu a že něco nezvládne, nejistotou.⁵⁴

1.5.9. Práceschopnost a pozornost

Práceschopnost neboli pracovní návyky závisí jak na vyzrálosti centrálního nervového systému, tak i na výchovném vedením, záleží i na sociálních dovednostech a samostatnosti dítěte, a také na jeho míře soustředění se a pozornosti.

K práceschopnosti je důležitá motivace dítěte, jeho zájem, zvědavost, jeho samostatnost a vytrvalost, když se práce nedaří a přesto ji dokončuje.

Dítě by mělo zvládnout sedět určitou dobu v lavici, a také respektovat autoritu učitele.⁵⁵

1.5.10. Sebeobsluha a samostatnost

I dítě nastupující do mateřské školy by mělo ovládat dané dovednosti, ale přiměřeně k svému věku. O to více se tyto dovednosti očekávají od dítěte jdoucího do školy. Přesto i některé děti chodící již do školy některé dovednosti z části ještě nezvládají, což je potom pro dítě velmi zatěžující, v době, kdy školní nároky na dítě, na začátku školní docházky, jsou velké.

Patří tu zvládání běžných dovedností, které usnadní nástup dítěte do školy:

- hygiena
- oblékání
- stolování
- samostatnost
- malé povinnosti dítěte⁵⁶

---

⁵⁴ Bednářová, Šmardová, 2010

⁵⁵ Bednářová, Šmardová, 2010

⁵⁶ Bednářová, Šmardová, 2010

2. PRAKTICKÁ ČÁST

Dítě si ke škole vytváří vztah tím, je - li ve škole úspěšné nebo ne, a to hlavně na začátku školní docházky. Daří - li se mu, potom se cítí i v určité pohodě, a to vše ovlivňuje dítě po dobu jeho školní docházky.

Pro učitelky mateřských škol je důležité umět se orientovat v oblasti školní zralosti, umět dětem, rodičům poradit, pomoci, aby se dětem ve škole líbilo, zvládali nároky školního vyučování a cítili se tam dobře.

Proto jsem se vybrala testování školní zralosti u předškolních dětí, což mi v mé práci učitelky mateřské školy pomůže mít větší přehled o dalších možnostech, jak zjišťovat a určovat, zda je dítě do školy dostatečně zralé nebo je lépe pro dítě zůstat o rok déle v mateřské škole.

2.1. Výzkumný záměr

Ve zkoumání jsem se zaměřila na aplikaci deseti testových úkolů, které byly součástí širšího výzkumu, zaměřeného na současný stav zralosti a připravenosti českých dětí k zahájení školní docházky, realizovaný v současné době na PdF UP v Olomouci.

Nejdříve, pro představu, uvádím celou testovou baterii, kterou jsem aplikovala u 20 dětí, a poté jsem se zaměřila, pro účely své práce, jen na některé aspekty celé problematiky, konkrétně jsem sledovala a porovnávala odklady u chlapců a dívek, zda má vliv vzdělání rodičů na odklad zaškolení, zda má vliv skutečnost, že dítě bydlí ve městě nebo na vesnici, úroveň soustředění u dětí a dovedností při zavazování tkaničky.

Celkově byly testy přijímány dětmi velmi dobře, některé děti si chtěly test i zopakovat.

Celý test trvá u jednoho dítěte průměrně 45 minut.

Testové úkoly pro školní zralost:

- 1) Ravenovy matice
- 2) Vystřihování geometrických tvarů
- 3) Orientační test školní zralosti (Jirásek)
- 4) Zavazování tkaničky
- 5) Test verbálního myšlení (Jirásek – orientační test školní zralosti)
- 6) Edfeldtův reverzní test
- 7) Orientační test dynamické praxe

- 8) Zkouška znalostí předškolních dětí
- 9) Zkouška výslovnosti
- 10) Vizuomotorická koordinace

U dětí jsem zaznamenávala:

- pohlaví
- věk ke dni vyšetření
- město nebo vesnici, kde dítě bydlí
- kolik má dítě sourozenců a jeho pořadí narození
- vzdělání matky a otce
- odklady školní docházky

Zaznamenávala jsem také chování dítěte během vyšetření:

- soustředění dítěte
- samostatnost dítěte
- spontánnost chování a reakcí při vyšetření
- citové rozpoložení
- laterální, úchop tužky
- tělesnou charakteristiku – dítě drobné, s nadváhou, přiměřené věku

U úkolů jsem zaznamenávala čas v minutách a sekundách, u některých úkolů byl čas jen orientační.

Na začátku testování při prvním setkání s dítětem je důležité vzájemné představení se, motivace, pochvala, povzbuzení. Na konci pochvala všem dětem, odměna.

2.2. Použité metody

Tyto testy jsou běžně používané, jsou vydávány pro psychologická pracoviště centrálně nakladatelstvím Psychodiagnostika s r.o. v Brně.

Ravenovy matice

Na každé straně pracovního sešitu je jiný obrázek, připomínající kus látky nebo tapety, v které kousek chybí. Pod obrázky je šest obrázků, výstřižků a dítě vybírá ten správný, který se hodí přesně do obrázku. Celkem 36 variant, lehčí i těžší varianty.

Zapisuji čas od počátku práce v minutách a sekundách, chování dítěte při práci.

Vystřihování geometrických tvarů

Máme připravené tři čtvrtky papíru A6, na kterých jsou nakreslené tvary na vystřihování:

Kolečko – poloměr $r = 3$ cm.

Čtverec – o straně $a = 4$ cm.

Trojúhelník – rovnostranný o stranách $a, b, c = 5$ cm.

Zaznamenávala jsem čas v sekundách, chování dítěte a ruku, kterou stříhá. (Příloha 5)

Orientační test školní zralosti (Jirásek)

(Příloha 4)

Hodnotíme přidělením známek jako ve škole 1-5 a podle následujících kritérií.

- Kresba lidské postavy

Instrukce dítěti: „Tady nakresli nějakého pána, tak, jak to umíš“.

Hodnocení:

1. Postava musí mít hlavu, trup a končetiny. Hlava je s trupem spojena krkem a není větší než trup. Na hlavě jsou vlasy, uši, oči, nos a ústa. Paže jsou zakončeny pětiprstou rukou. Nohy jsou dole zahnuté. Vyjádření mužského oblečení.
2. Může chybět krk, vlasy, jeden prst ruky.
3. Kresba musí mít hlavu, trup a končetiny. Paže, nohy kresleny dvojčarou. Může chybět krk, uši, vlasy, oděv, prsty a chodidla.
4. Primitivní kresba s trupem, končetiny jsou vyjádřeny jen jednoduchými čarami.
5. Chybí jasné zobrazení trupu nebo obou párů končetin, tzv. hlavonožec.

Kreslení souvisí s vyspělostí dítěte. V dětské kresbě se vyskytují určité prvky, které patří k určitému vývojovému stupni. Děti, vrstevníci kreslí podobným způsobem.⁵⁷

---

⁵⁷ Bednářová, Šmardová 2010

- Napodobení napsané věty

Instrukce dítěti: „Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš“.

Hodnocení:

1. Zcela dobře čitelné napodobení napsané předlohy. Písmena nejsou dvakrát větší. Začáteční písmeno má výšku velkého písmene. Písmena jsou spojena ve tři slova. Nesmí chybět tečka nad j, i. Opsaná věta se neodchyluje od vodorovné linie o více než 30°.
2. Čitelné napodobení věty.
3. Je patrné členění na dvě části. Lze rozpoznat čtyři písmena.
4. S předlohou jsou si podobná dvě písmena. Celek tvoří řádku „písma“.
5. Čmárání

- Nakreslení bodů podle vzoru

Instrukce dítěti: „Tady jsou takové puntíky. Zkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak“.

Zaznamenávala jsem čas u každého úkolu zvlášť v minutách i sekundách.

Hodnocení:

1. Téměř dokonalé napodobení předlohy.
2. Počet i sestavení bodů musí odpovídat předloze. Lze prominout vychýlení až tří teček o půl šířky mezery.
3. Celek se svým obrysem podobá předloze. Teček nemusí být správný počet, ale nesmí jich být víc než dvacet a méně než sedm. Toleruje se pootočení i o 180°.
4. Obrazec se svým obrysem již nepodobá předloze, skládá se ale ještě z teček. Na velikosti teček nezáleží. Jiné tvary, čáry, nejsou přípustné.

- Zavazování tkaničky

Dítě zavazuje tkaničku na botě, kterou má položenou na nohách špičkou dopředu.

Čas měřila v minutách a sekundách a to od začátku pokusu dítěte zavázat botu.

Pro dnešní děti, které stále více nosí boty na suchý zip, je zavazování těžké. Děti, které byly testovány, ale dopadly velmi dobře, z 20 neumělo zavázat tkaničku jen čtyři děti.

- Test verbálního myšlení (Jirásek – orientační test školní zralosti)

Dávala jsem dítěti 20 otázek a zaznamenávala jsem čas v minutách i sekundách, i odpověď dítěte.

Otázky obsahují témata: zvířata, pojmenování činností dne, barvy, podobnosti věcí, odlišnosti věku, dopravní prostředky, sport a jiné.

Příklad otázek:

1. Ráno snídáme a v poledne?
2. Ve dne je světlo a v noci je ...?
3. Proč se před příjezdem vlaku se zavírají závory?
4. Proč má každé vozidlo brzdu?
5. Kopaná, skok vysoký, tenis, plavání...to jsou?
6. Čím se liší starý člověk od mladého? Jaký je mezi nimi rozdíl?
7. Proč je to nesprávné, když se někdo vyhýbá práci?
8. Proč se musí nalepit na dopis známka?

- Edfeldtův reverzní test

Ukazovala jsem dítěti předtištěných 90 obrázků ve dvojicích, dítě nestejné, lišící se obrázky přeškrťává. Tento test je specializovaný na schopnost vnímání a čtení.

Zaznamenávala jsem celkový čas v minutách a sekundách. (Příloha 6)

- Orientační test dynamické praxe

Úkolem je přesné napodobení předvedených úkonů.

Pouze pohotové a správné reakce hodnotíme jako „ano“.

Nápadně pomalé, záměny pohybů, opakování předchozího pohybu, souhyby těla, obličejové hodnotíme jako nesplněné a dáme do kroužku „ne“.

Úkoly:

1. Levá ruka: opakovaně a rychle střídat pěst – dlaň a dotýkat se desky stolu
2. Pravá ruka: opakovaně a rychle střídat pěst – dlaň a dotýkat se desky stolu
3. Pravá ruka: opakovaně a rychle se dotýkat palce prstem 2,3,4,5,4,3,2
4. Levá ruka: opakovaně a rychle se dotýkat palce prstem 2,3,4,5,4,3,2
5. Levá noha: v sedě opakovaně a rychle se dotýkat podlahy patou, špičkou, chodidlem
6. Pravá noha: v sedě opakovaně a rychle se dotýkat podlahy patou, špičkou, chodidlem

7. Jazyk: rychle kmitat jazykem mezi koutky úst
8. Obě ruce: jedna ruka – sevřít v pěst, druhá ruka – natahnout prsty u sebe. Polohy jedné a druhé ruky rychle střídat a dotýkat se přitom desky stolu.

Čas zaznamenávám v sekundách u každého úkolu, úspěšný či neúspěšný pokus.

- Zkouška znalostí předškolních dětí

Zjišťuji, co vše dítě zná, otázky rozděleny: – společenské zařazení, počítání, čas, hry a sport, pohádky, zvířata, rostliny, domácnost, nástroje, zaměstnání. Dohromady 40 otázek.

Zapisuji čas u každého úkolu.

Příklady otázek:

1. Jak se jmenuje křestním jménem tvoje maminka? (nemá-li dítě maminku, jméno tatínka)
2. Jaké barvy má naše vlajka?
3. Jak se jmenuje náš prezident?
4. Kolik dnů je v týdnu?
5. Jak se jmenuje při kopané ten, kdo hlídá, aby nedostali gól?
6. U koho žil Smolíček Pacholíček?
7. Proč lidé chovají včely?
8. Co se musí zasít do země, aby nám vyrostly květiny?
9. Čím se tatínek holí, aby neměl vousy?
10. Kdo nosí dopisy do domu?

- Zkouška výslovnosti

Instrukce dítěti: „Nyní ti budu číst různá slova a ty je zkusíš po mě přesně zopakovat“

Seznam slov:

1. CVRČEK
2. ŠEHÉREZÁDA
3. PODPLUKOVNÍK
4. TŘPYTIVÝ
5. NEJNEBEZPEČNĚJŠÍ
6. OBDIVUHODNĚ

Čas jsem sledovala celkový – od prvního slova po zopakování posledního v minutách a sekundách. U každého slova jsem si zapisovala, zda ho dítě zopakovalo správně nebo chybně. Několikeré rozběhnutí, zakoktání, opakování je chyba.

Zjišťovala jsem u dětí, zda nemají vadu výslovnosti a pokud ano, hodnotila jsem, zda dítě v rámci své vady řeči zopakovalo slovo dobře, nebo jej ještě zkomolilo.

- Vizuomotorická koordinace

(Příloha 7)

Na obrázku A4 je 5 různě širokých cestiček. Dítě se snaží nepřetáhnout.

Instrukce dítěti: „Vezmi si tužku a zkus spojit nejprve myšku s dírou v zemi, kam se může myška schovat. Snaž se ale, abys nesešel(a) z cestičky, abys nepřetáhl(a) okraj cesty, cesta je na mostě, tak aby myška nespadla z cesty dolů.“

Zaznamenávala jsem čas u každého úkolu, kolikrát dítě přetáhlo, všímala jsem si úchopu tužky a laterality.

Správný úchop tužky

Okolo třetího roku by měl být navozen špetkový úchop: tužka leží na posledním článku prostředníku, seshora ji přidržuje bříško palce a ukazováku.

Ruka a prsty jsou uvolněny, nesvírají tužku křečovitě, ukazovák není prohnutý.

Směr horního konce tužky směřuje vždy do oblasti mezi ramenem a loktem (konec tužky s ramenem svírají úhel přibližně 45°). Ruka se tak nadměrně neohýbá v zápěstí. Je uvolněná, pohyb po papíře vychází z ramene a lokte.⁵⁸

Vizuomotorika

Aby dítě mohlo kreslit a později psát, musí být schopno souhry (koordinace) zejména mezi okem a rukou – tedy vizuomotorické koordinace. Ta úzce souvisí s rozvojem jemné motoriky, grafomotoriky, zrakové diferenciací, zrakové analýzy a syntézy, prostorové orientace.

Úroveň vizuomotoriky můžeme posoudit na tzv. jednotažných cvicích, kdy je stanoveno, kudy vede stopa.⁵⁹

---

⁵⁸ Bednářová, Šmardová, 2010, str.20

⁵⁹ Bednářová, Šmardová, 2010, str.21

Další metody, které jsem použila

Patří mezi metody pedagogické diagnostiky.

Jsou to:

1. Pozorování – v průběhu testů školní zralosti, jsem u dětí sledovala:
  - soustředění dítěte
  - samostatnost dítěte
  - spontánnost chování a reakcí při vyšetření
  - citové rozpoložení
- laterality, úchop tužky
2. Rozhovor s dítětem
3. Anamnéza – osobní, školní
4. Dotazníky – určené rodičům (Příloha 2)
5. Testy
6. Metody na ověřování vědomostí
7. Analýza výsledků činnosti a úkolů – následné zpracování a vyhodnocení testů
8. Pedagogická dokumentace

2.3. Přehled výsledků a diskuse k nim

Pro účely bakalářské práce jsem využila jen některá vybraná data z výsledků testů školní zralosti, která jsou zachycena v následné tabulce:

Dokumentace výsledků – tabulka

Dítě č. pokud má odklad přidat *	Pohlaví	Lateralita	Věk (měsíce)	Postava	Město x Vesnice	Vzdělání rodičů		Sourozenci		Soustředěnost	Tkanička
	D x Ch	P x L		D x P x N	M x V	Otec	Matka	Počet	Pořadí	(1 - 5)	Čas [s]
1.	dívka	pravá	79	přiměřená	vesnice	SŠ	SŠ	2	druhé	2	13
2. bude odklad	chlapec	pravá	72	drobná	vesnice	OU	OU	1	druhé	2	-
3.	chlapec	pravá	77	přiměřená	vesnice	SŠ	SŠ	0	první	2	101
4. má odklad	chlapec	pravá	83	přiměřená	vesnice	OU	SŠ	1	druhé	2	55
5. bude odklad	chlapec	pravá	69	drobná	vesnice	Zákl.	Zákl.	2	první	4	-
6. má odklad	chlapec	pravá	87	přiměřená	vesnice	OU	OU	3	čtvrté	2	57
7.	dívka	pravá	78	nadváha	město	SŠ	SŠ	0	první	1	13
8.	chlapec	nevyhraněná	72	přiměřená	město	OU	OU	1	první	2	-
9.	chlapec	pravá	77	přiměřená	město	OU	OU	1	druhé	3	35
10.	dívka	pravá	80	přiměřená	město	VŠ	VŠ	3	druhé	2	18
11. má odklad	dívka	pravá	70	přiměřená	město	-	OU	0	první	1	154
12. má odklad	dívka	pravá	89	přiměřená	město	SŠ	SŠ	1	druhé	1	-
13. má odklad	chlapec	pravá	69	přiměřená	město	Zákl.	OU	3	čtvrté	3	20
14.	dívka	pravá	77	přiměřená	město	VŠ	VŠ	2	první	1	18
15. má odklad	chlapec	pravá	89	přiměřená	město	Zákl.	OU	3	první	3	15
16. bude odklad	dívka	levá	70	přiměřená	město	OU	SŠ	0	první	2	25
17.	chlapec	pravá	77	přiměřená	město	SŠ	SŠ	1	první	1	50
18. bude odklad	dívka	pravá	71	přiměřená	vesnice	SŠ	SŠ	3	čtvrté	1	30
19. má odklad	chlapec	pravá	82	přiměřená	město	SŠ	SŠ	0	první	3	47
20.	dívka	pravá	82	přiměřená	vesnice	VŠ	VŠ	1	první	1	50

Zabývala jsem se předpoklady zaškolení, a také problematikou odkladů školní docházky:

- zda je více odkladů u chlapců nebo u dívek
- zda má vliv vzdělání rodičů na odklad zaškolení
- zda má vliv skutečnost, že dítě bydlí ve městě nebo na vesnici
- úrovní soustředění u dětí
- dovedností při zavazování tkaničky

Sledovala jsem rozdíly v úrovni školní zralosti u 20 testovaných dětí.

Přestože testovaných dětí není mnoho a výzkumný vzorek je malý a tím také rozdíly v něm, trend je v něm již naznačen.

Z 20 testovaných dětí má **11 dětí odklad** školní docházky a **9 dětí půjde** do základní školy.

Odklady dětí:

a) Zda je více odkladů u chlapců nebo u dívek:

11 odkladů - 7 chlapců a 4 dívky

Chlapců s OŠD⁶⁰ je více, zjišťovala jsem, zda to není dáno například nižším věkem, než u děvčat.

11 odkladů:

- chlapec 72 měsíců
- chlapec 83 měsíců
- chlapec 69 měsíců
- chlapec 87 měsíců
- chlapec 69 měsíců
- chlapec 89 měsíců
- chlapec 82 měsíců
- dívka 70 měsíců
- dívka 89 měsíců
- dívka 70 měsíců
- dívka 71 měsíců

Průměrný věk chlapců je 79 měsíců.

Průměrný věk dívek je 75 měsíců.

Ze srovnání průměrného věku chlapců a dívek vyplývá, že jsou chlapci starší, než dívky, a i přesto je jich více s odkladem. I toto srovnání, i když malého počtu dětí, potvrdilo mou zkušenost, že děvčata většinou bývají připravenější, zralejší do školy, odkladů u chlapců bývá více.

Děti jdoucí do školy:

9 dětí půjde do školy:

- chlapec 77 měsíců
- chlapec 72 měsíců
- chlapec 77 měsíců
- chlapec 77 měsíců
- dívka 79 měsíců
- dívka 78 měsíců
- dívka 80 měsíců

---

⁶⁰ OŠD – odklad školní docházky

- dívka 77 měsíců
- dívka 82 měsíců

Průměrný věk chlapců je 76 měsíců.

Průměrný věk dívek je 79 měsíců.

Při srovnávání průměrného věku dětí jdoucích do školy, jsou starší dívky, což mohlo ovlivnit i větší počet dívek jdoucích do školy.

Připravenost chlapců a dívek

- Z 20 testovaných dětí **11 dětí má odklad** školní docházky a **9 dětí půjde** do základní školy.
- Z 11 odkladů – je 7 chlapců a 4 dívky.

Podle 20 testovaných dětí jsou lépe připraveny na základní školu dívky.

b) Vliv vzdělání rodičů na zaškolení:

- vzdělání rodičů u 9 dětí jdoucích do ZŠ: 3 rodiče – VŠ, 4 rodiče – SŠ, 2 rodiče OU⁶¹
- vzdělání rodičů u 11 dětí s OŠD: 3 rodiče SŠ, 2 rodiče: otec – OU, matka – SŠ, 3 rodiče – OU, 2 rodiče: otec – základní, matka – OU, 1 rodiče – základní

Z 11 dětí mající odklad mají jen 3 rodiče SŠ a u 2 rodičů má matka SŠ a otec OU, 6 rodičů má OU nebo základní vzdělání.

Z 9 dětí jdoucích do školy jen 2 rodiče mají OU a 7 rodičů jsou VŠ(3) a SŠ(4)

U dětí jdoucích do školy je 7 rodičů s vyšším nebo středním vzděláním. 2 rodiče mají odborné učiliště.

U dětí s odkladem mají 3 rodiče střední vzdělání oba a u 2 rodičů má střední vzdělání matka
Z 6 rodičů má odborné učiliště 3 rodiče, 1 rodiče základní vzdělání a u 2 rodiče má odborné učiliště matka a základní vzdělání otec.

O něco více dětí připravených na školu je od rodičů s vyšším vzděláním.

---

⁶¹ VŠ- vysoká škola SŠ – střední škola OU – odborné učiliště Základní – základní vzdělání

c) Posouzení, zda má vliv skutečnost, že dítě bydlí ve městě nebo na vesnici:

- z 9 dětí jdoucích do ZŠ – 6 dětí bydlí ve městě a 3 děti na vesnici
- z 11 dětí s odkladem – 6 dětí bydlí ve městě a 5 dětí na vesnici

Z tohoto posouzení vyplývá, že u dětí s odkladem je poněkud více dětí žijících na vesnici, což snad ukazuje lepší připravenost dětí z měst.

d) Míra soustředění u dětí:

Nyní chci rozebírat soustředěnost u předškolních dětí.

Soustředěnost jsem hodnotila během testu školní zralosti, škála hodnocení soustředěnosti je 1- 5, přičemž 1 je nejlepší, 2 chvalitebná, 3 dobrá, 4 méně dobrá, 5 nedostačující.

a) z 9 dětí jdoucích do školy jsem zaznamenala:

1. - mají 4 děti
2. - mají 4 děti
3. - má 1 dítě

b) z 11 dětí s odkladem:

1. - mají 3 děti
2. - mají 4 děti
3. - mají 3 děti
4. - má 1 dítě

I když testovaných dětí nebylo moc, přesto výsledky ukazují i na tomto malém počtu dětí, že soustředěnost dětí jdoucích do školy je vyšší, než u dětí s odkladem.

U dětí s odkladem se objevila i soustředěnost dobrá a méně dobrá, dostatečná, což ukazuje a potvrzuje, že rozhodnutí o odkladu školní docházky u těchto dětí je správné.

e) Dovednost zavazování tkaničky

Tato dovednost vypovídá do jisté míry o vývoji jemné motoriky dítěte, což také patří k určité zralosti dítěte.

Zachycovala jsem délku trvání uvázání tkaničky (čas je zaokrouhlen) a zda se zavázat podařilo, či nepodařilo.

1. Za skupinu s odkladem:

- a) za děvčata byl průměrný čas zavazování 70 s., 1 dívce se zavázat tkaničku nepodařilo.
- b) za chlapce byl průměrný čas zavazování 39 s., 2 chlapcům se zavázat tkaničku nepodařilo.

2. Za skupinu dětí jdoucích do školy:

- a) za děvčata byl průměrný čas zavazování 22 s.
- b) za chlapce byl průměrný čas jdoucí do školy: 62 s, 1 chlapci se zavázat tkaničku nepodařilo.

Průměr na 1 dítě jdoucí do školy: 37,25s.

Průměr na 1 dítě s odkladem: 50,375s.

Děti s odkladem i jdoucí do školy mě se zavazováním tkaniček velmi překvapily, většina učitelek mateřských škol má se zavazováním tkaniček u předškolních dětí problémy. Je to dáno i tím, že rodiče kupují dětem boty se suchým zipem a děti nemusí zavazovat, nic je k tomu netlačí učit se této dovednosti, jakoby ji nepotřebovali.

Nejšikovnější, nejrychlejší v zavazování tkaniček byla děvčata jdoucí do školy. Ale překvapili mě chlapci s odkladem, kteří byli mnohem rychlejší než děvčata s odkladem.

Naučení se zavazovat, podle mě, záleží, nejen na rozvoji jemné motoriky, ale i samotném nácviku zavazování, dítě se nenaučí dokonale zavazovat hned, musí tuto dovednost trénovat, některé děti déle, jiným stačí kratší doba na pochopení a vliv má i úroveň rozvoje jemné motoriky u jednotlivých dětí.

Shrnutí:

U dětí, kterým byl odklad školní docházky doporučen, se v jednotlivých testech školní nezralost ukázala. Soustředěnost byla u těchto dětí mnohem nižší, protože se jim tak dobře nedařilo, a tím pádem je testování i méně bavilo, hlavně během Testu verbálního myšlení a Zkoušky znalostí předškolních dětí.

Naopak děti, u kterých odklad již probíhá, je vidět, že se vyrovnají ostatním dětem jdoucích do školy, že odklad splnil svůj účel.

Jsem velmi ráda za zkušenost s testováním školní zralosti u předškolních dětí. Tuto novou zkušenost mohu využít při své práci.

ZÁVĚR

Období, kdy dítě nastupuje do školy, patří mezi nejvýznamnější etapy dětského života, jeho vývoje. Nároky na připravenost dětí do 1. tříd jsou velké. Tato příprava patří také k úkolům předškolního vzdělávání, ale leží i na samotných rodičích a dětech.

Mateřská škola je velmi důležitá při rozhodování, zda odklad ano, či ne. Učitelky v mateřských školách mohou upozornit rodiče na určitý deficit ve zralosti dítěte, mají v tomto více zkušeností, vidí srovnání s vrstevníky a také chtějí dítěti, co nejvíce pomoci, poradit.

Je-li nezralost dítěte potvrzena i učiteli v základní škole, odborným poradenským pracovištěm, potom je odklad školní docházky nejlepším řešením.

I když učitelé mohou hodně pomoci, hodně zodpovědnosti a i práce zůstává na rodičích, ale i na samotném dítěti, jeho snaze.

Je velmi dobré, aby byl mezi učiteli a rodiči takový vztah, kde by se dalo o všem mluvit, i o radostech, i o všech problémech. Potom se i lépe hledá nějaké řešení.

Na závěr je vhodné říci, že pro zralé dítě je nejlepší zahájení školní docházky a pro nezralé dítě je nejlepší odložení školní docházky. Některé děti potřebují pouze čas na přirozené vyzrání, některým je však třeba poskytnout podporu v rozvoji nevyzrálých nebo přímo oslabených oblastí. Na ní by se měla podílet jak rodina, tak MŠ například formou individuálního výchovně-vzdělávacího plánu, možná je i individuální speciálně-pedagogická péče v psychologicko-pedagogické poradně nebo speciálně pedagogickém centru.⁶²

Touto bakalářskou prací bych chtěla popřát dětem, i jejich rodičům, úspěšné vykročení do nové školní etapy, radosti z povedené práce.

---

⁶² Bednářová, Šmardová 2010, str. 7

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

- BEDNÁŘOVÁ, J. – ŠMARDOVÁ, V. *Školní zralost. Co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2010. 100 s. ISBN 978-80-251-2569-4
- BUDÍKOVÁ, J. – KRUŠINOVÁ, P. – KUNCOVÁ, P. *Je vaše dítě připraveno do první třídy?* 1. vydání. Brno: Computer Press, 2004. 157 s. ISBN 80-722-6637-3
- KLINDOVÁ, L. – RYBÁROVÁ, E. *Vývojová psychologie pro 2. ročník středních pedagogických škol*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 155 s.
- KOMENSKÝ, J. A. *Jak (se) učit*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2004. 128 s. ISBN 80-204-1123-2
- LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. 2. vydání. Praha: AVICENUM, 1983. 284 s. ISBN 80-201-0098-7
- PEŠOVÁ, I. – ŠAMALÍK, M. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. 152 s. ISBN 80-257-1216-4
- *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. 48 s. ISBN 80-87000-00-5
- RYBÁROVÁ, E. a kol. *Psychologie a pedagogika: učebnice pro zdravotnické školy*. 1. vydání. Praha: AVICENUM, 1988. 511 s. ISBN 08-054-88
- ŘÍČAN, P. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Dětská klinická psychologie*. 3. vydání. Praha: Grada Publishing, 1997. 450 s. ISBN 80-7169-512-2
- ŘÍČAN, P. – VÁGNEROVÁ, M. a kol. *Dětská klinická psychologie: učebnice pro zdravotnické školy*. 1. vydání. Praha: AVICENUM, 1991. 360 s. ISBN 08-040-91
- SMRČKA, F. a kol. *ABC rodinné výchovy. Dítě předškolního věku*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1969. 274 s. ISBN 14-010-69
- SMRČKA, F. a kol. *ABC rodinné výchovy. Dítě školního věku*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. 272 s. ISBN 14-450-70
- ŠTURMA, J. *Didaktika pedagogiky*. 1. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 1993. 97 s. ISBN 80-7041-228-3.
- VÁCLAVÍK, K. a kol. *Praktický slovník cizích slov*. Praha: Nakladatelství XYZ, 2007. 461 s. ISBN 80-87021-63-0
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I., dětství a dospívání*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Souhlasím s tím, aby se můj syn/dcera zúčastnil/a výzkumného šetření, jehož cílem je zjišťování školní zralosti předškolních dětí. Úkoly, které budou v případě Vašeho souhlasu dětem, předkládány, využívají převážně hravou formu a bývají dětmi pozitivně přijímány. Výsledky budou získávány a posuzovány zcela anonymně.

Datum: .....

Podpis zákonného zástupce dítěte: .....

Příloha 2: Dotazník pro rodiče

Dotazník

1. Pohlaví dítěte .....
2. Datum narození dítěte.....
3. Bydliště dítěte – název města,
obce.....
4. Počet sourozenců dítěte a pořadí narození dítěte v sourozenecké
skupině
.....
.....
.....
.....
.....
5. Vzdělání otce a matky (VŠ, SŠ, OU, základní vzdělání)
matka.....
otec.....
6. Odklad školní docházky ano/ne, zda již odklad běží či
začíná.....
.....
7. Lateralita dítěte
8. Jméno matky
9. Zda má/nemá dítě problémy s řečí, výslovností

Příloha 4: Orientační test školní zralosti

T-33

TZ Forma B

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI* ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Príezvisko a meno dieťaťa:		
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. m. Vek: r. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů: Adresa rodičov:		

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nějakého pána tak, ako to vieš.

© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

* Instrukce viz v. Uránek—Tichá Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968

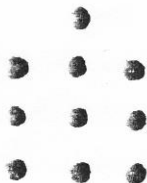
2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Cinylosn

2. Pozri sa, tu je niečo napísané. Ty si sa ešte neučil(a) písať, ale skús, či by si to tiež vedel(a). Dobre sa pozri, ako je to napísané, a tu vedľa, na to prázdné miesto, to tak napiš.

Cinylosn

3. Tady jsou takové puntíky. Zkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

3. Tu sú také bodky. Skús to tu vedľa nakresliť takisto.

Příloha 5: Vystřihování geometrických tvarů

Příloha 6: Edfeldtův reverzní test

T - 1/1970 / TZ

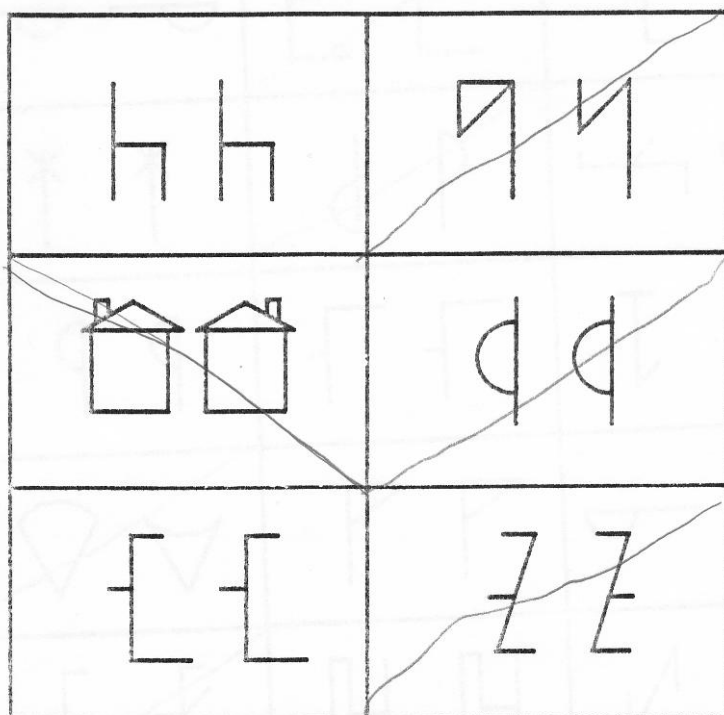
2. EXPERIMENT. VYDANIE

REVERZNÝ TEST

AKE W. EDFELDT

PRIJEZVISKO A MENO PŘÍJMENÍ A JMÉNO		DÁTUM NAR. DATUM NAR.		VEK VEK	
BYDLIŠKO BYDLIŠTE		DÁTUM VYŠETR. DATUM VYŠETR.			
HS	CHYBY	ČAS	VS		
POZNÁMKY					

PŘÍKLADY - PŘÍKLADY

© SKANDINAVISKA TESTFÖRLAGET, STOCKHOLM

© PSYCHODIAGNOSTICKÉ A DIDAKTICKÉ TESTY, N.P. BRATISLAVA

Příloha 7: Vizuomotorická koordinace

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Martina Hlaváčová
Katedra nebo ústav:	Katedra psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Alena Petrová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Školní zralost a její dimenze
Název v angličtině:	School maturity and its dimension
Anotace práce:	<p>V bakalářské práci, s názvem Školní zralost a její dimenze, se v prvních kapitolách teoretické části zabývám charakteristikou školní zralosti a připravenosti, popisuji oblasti - tělesnou, kognitivní, pracovní, sociální a emocionální, které jsou při zjišťování úrovně školní zralosti hodnoceny.</p> <p>Dále se věnuji charakteristice dítěte na konci předškolního období, Orientačnímu testu školní zralosti. Poslední kapitola pak popisuje, jaké schopnosti jsou potřebné pro utváření potřebných dovedností a vědomostí pro školu.</p> <p>V praktické části se zabývám výzkumným šetřením školní zralosti u 20 předškolních dětí. Zjišťovala jsem rozdíly v připravenosti na školu, hledala jsem, co vše může mít na ní vliv. Popisuji jednotlivé testové úkoly pro zjišťování školní zralosti, vypisuji metody, které jsem použila při práci s dětmi. V poslední kapitole se zabývám analýzou výsledků šetření.</p> <p>V závěrečné části bakalářské práce píš o potřebě správného rozhodnutí ve věci školní zralosti u dětí. O potřebě spolupráce mezi rodiči, školou a popřípadě odborným pracovištěm, kdy při společném řešení a rozhodování se lépe nachází a poznává, co je pro dítě nejlepší.</p>
Klíčová slova:	Školní zralost, školní připravenost, vstup do školy, diagnostika školní zralosti, úspěšnost ve škole, odklad školní docházky

Anotace v angličtině:	<p>In the first chapters of the theoretical part of this thesis, which is entitled 'School maturity and its dimension', I deal with characteristics of school maturity and readiness. I describe different areas – physical, cognitive, operational, social and emotional – that are evaluated when determining the level of child's school maturity. In the following I engage in characteristics of a child in the late pre-school period, Orientation school maturity test.</p> <p>The last chapter of this thesis describes what abilities are needed for forming necessary skills and knowledge at school.</p> <p>In the practical part I concentrate on school maturity research with 20 pre-school aged children. I investigated with differences as for school readiness of the researched children and I was looking for anything that could influence it. I describe individual testing school maturity tasks, I also specify methods I used when testing the children. In the last chapter I analyze the research results.</p> <p>In the final part of my thesis I write about the need of right decision about child's school maturity. I also write about the need of cooperation among parents, school and eventually a pedagogical specialist. In such a cooperative atmosphere it is easier to decide what is the best for a particular child.</p>
Klíčová slova v angličtině:	School maturity, school readiness, school attendance inception, school maturity diagnostics, success at school, school attendance delay
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1: Informovaný souhlas Příloha 2: Dotazník pro rodiče Příloha 3: Chování dítěte během vyšetření Příloha 4: Orientační test školní zralosti Příloha 5: Vystřihování geometrických tvarů Příloha 6: Edfeldtův reverzní test Příloha 7: Vizuomotorická koordinace
Rozsah práce:	39 stran
Jazyk práce:	Český jazyk